

Nyheter från Radiomuseet

Nr 85, 1 Februari 2016

©HisingenByDay.se

HisingenByDay

är namnet på en mycket vacker och välgjord hemsida som beskriver allt som Hisingen kan erbjuda. Lasse Ljunggren är skapare av denna sida. Lasse gjorde ett besök på Radiomuseet nu i januari och tog då några helt fantastiska bilder som man kan se om man går in på www.hisingenbyday.se

©HisingenByDay.se

Playa på Radiomuseet

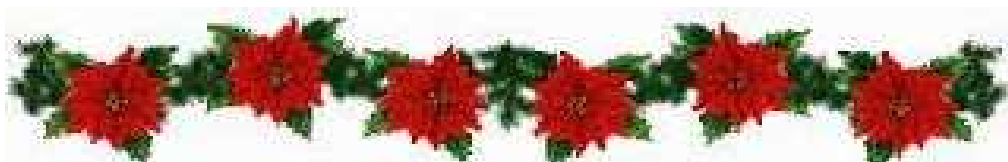
Ann Strömberg tyckte att på hyllan med transistorapparater borde finnas en playa med saker från 50-talet. så hon och hennes man Paul Holmström skapade en playa. På slutet av 50-talet bytte vi ut den stora reseradiation med elektronrör som snabbt tömde radions batterier mot en strömsnål transistorradio. Man kan se hur rören blir allt mindre från 30-talet och framåt i tiden och under 60-talet ersattes dessa av små transistorer.

STORLEKEN SPELAR ROLL

Vi vill gärna lyssna på radio överallt, i bilen, i båten, i trädgården eller på badstranden. Men radioapparater fram till 1950 hade elektronrör vilka var stora och krävde mycket energi och elström från vägguttaget.

1947 uppfanns den lilla ~~transistor~~ som drog mycket mindre energi. Den innebar att vi kunde tillverka allt mindre och lättare radioapparater som kunde drivas av batterier. Dessa kallades för transistorapparater och var perfekta för stranden!

Bilradioapparater kan använda bilens batteri och fanns därför tidigare. Du hittar dem längre fram i museet.

Lyckad julaftonssändning från Grimeton!

Den traditionella julaftonssändningen från Grimeton resulterade i preliminärt 353 rapporter från olika delar av världen vilket räknas som ett gott resultat.

Reports from:

<u>Country</u>	<u>Reports</u>	<u>Unheard</u>
Austria	6	
Belgium	6	
Canada	1	
Czech Rep.	12	
Denmark	4	
Finland	4	
France, incl. Reunion Isl.	14	
Germany	156	3
Great Britain	21	
Greece	1	
Italy	30	1
Lithuania	1	

Luxembourg	1	
Malta	1	
Netherlands	25	1
Norway	2	
Poland	8	
Romani	2	
Russia	1	
Slovak Rep.	4	
Slovenia	2	
Spain	5	
Sweden	33	
Switzerland	4	
USA	8	3
<u>Total</u>	<u>352</u>	<u>8</u>

Also some listeners were listening to SAQ via a WebSdr receiver located in Delft, The Netherlands, run by PA3WEG/Wouter Weggelaar.

All well done as a compliment, but no QSL-cards are given to these people.

One was from Japan, one from India, one from USA, two from France and one from Germany.

Read our web site for reports via our Forum on

www.alexander.n.se

WELCOME!

Lars Kålland / SM6NM

lars.kalland@telia.com

Rapport om aktiviteten från SK6RM under 2015

Amatörradiostationen på Radiomuseet

Under årets har körts 875 kontakter (qso) med museets signal SK6RM. Detta har skett på telegrafi (CW), telefoni (SSB) och digitalt (både rtty (radioteletype) och PSK31 (Phase Shift Keying)). Över 100 länder finns i loggboken från 2015. Vi har också haft ett haveri på vår loop, som blåste ned vid en av de kraftiga stormvindar som passerade Göteborg. Tack vare Bengt Lindberg (SM6BLT) har den blivit reparerad och fungerar nu igen.

Ett flertal jubileer inom amatörradion har förevarit under året och amatörradiostationen på museet har hjälpt till med att fira dessa.

IARU (Internationella Amatör Radio Unionen) firade 90 år och här i 6:e distriktet i Sverige användes signalen 7S90IARU som kördes härifrån en vecka i juni med över 800 kontakter.

SSA (Sveriges Sändareamatörer) fyllde 90 år i september och specialsignalen SC90SSA användes under ett år och vi har bidragit med över 800 kontakter under jul- och nyårshelgen.

73 de Sten SM6DER

Sten Wahlskog
stenw61@gmail.com

Onsdag 13 januari 2016 | NWT

HÖRT OCH HÄNT.

.....
Annonser om radioapparater fanns för första gången införda i en tidning för 110 år sedan, 1906. Det var i Scientific American som en apparat av märket Telimco annonserades ut för 7 dollar och 50 cent. I annonsen angavs att apparaten kunde ta emot signaler drygt en och en halv kilometer från sändaren.

Från Ulf Sjödén i Kil i Värmland har vi fått denna trevliga artikel ur Nya Värmlandstidningen. Vi har tyvärr ingen bild på hur den radion såg ut?

Flygradio ARC21

På radiomuseet finns det många hundra radioapparater. Vid en del av dessa kan man läsa om apparatens bakgrundshistorik, så även med denna flygradio från 1966. Radion tillverkades vid ARC – Aircraft Radio Corporation Bonton USA samma år. ARC fabriken grundades 1926 och storhetstiden var under andra världskriget på 1940 talet då det var stort behov av flygradio till alla tillverkare av krigsflygplan.

Efter kriget fortsatte ARC med tillverkning av radioutrustningar till civilflyget. Cessna som tillverkar mindre flygplan blev tidigt intressent i ARC fabriken och ägde på 1980-talet hela fabriken. Masstillverkningen av radio blev mindre lyckad för Cessna kvalitetsmässigt och fabriken lades ned.

Radion på bilden köptes av bilhandlaren Uno Ranch Göteborg 1966 och monterade i hans affärsflygplan The Havilland Dove SE-EUR. Det var teknikerna Rönberg och Hallin som kom från Nyge-Aero i Nyköping som monterade radion på plats på Torslanda. Radion ARC-21 är ett riktigt kvalitetsbygge, omställning av frekvenser sker med små motorer som vrider på kristalltrummorna samt även avstämmer frekvensen. I nedre vänstra delen sker avstämningen. Alla rörliga delar är kullagrade för lång livslängd. Data: VHF sändare/mottagare flygbandet 118 - 136.95 MHz, AM-modulering, sändareffekt 15 watt, antal kristaller 56st, känslighet 1.5uV.

Här flygplanet SE-EUR omkring 1988

Från vänster Lars Hallin radiotekniker - Disponent Uno Ranch - Flygplatschefen Kurt Klausson

Här mer om SE-EUR som numera finns på Arlanda Flygmuseum

<http://lae.blogg.se/2011/december/dove-se-eur-1.html>

Debatten om AM eller FM-rundradio

Med tanke på den diskussion som förs idag om FM-radio kontra DAB så är denna artikel om AM-radio kontra FM-radio på 1950-talet intressant att studera.

MAN DISKUTERAR:

Rundradio på ultrakortvåg

Vid Tekniska samfundets möte i Göteborg den 8 dec. höll professor Henry Wallman vid Chalmers Tekniska Högskola ett föredrag om rundradio på ultrakortvåg.

Professor Wallman inledde sitt föredrag med att påpeka, att genom interferens på mellanvågsområdet har den effektiva räckvidden för många av de svenska rundradiosändarna minskats i hög grad. Det finns sammanlagt ca 400 stationer på mellanvåg i Europa, av vilka endast ungefär hälften följer den s.k. Köpenhamns-planen. De övriga har placerat in sig litet hur som helst med påföljd, att interferensen under den mörka delen av dygnet blivit utomordentligt besvärande.

Trådradion innebär en tänkbar lösning på detta problem tack vare den höga telefontätheten i Sverige.

Den väsentliga fördelen med UKV är att man inte behöver befara interferens mellan stationer belägna mer än 400 à 500 km från varandra. En värdefull, men mindre väsentlig för-

del är, att man kan arbeta med hög antennförstärkning på sändaresidan, vilket innebär en icke oväsentlig effektbesparing.

Man kan nu tänka sig att antingen använda FM eller AM för överföringen på UKV. Det är, ansåg prof. Wallman, inte alls rådligt att man går in för FM vid rundradio på UKV.

En nackdel med FM-systemet är, att FM-mottagarna blir relativt dyrbara (ca 100:— kr dyrare än AM-mottagarna), även om man har små pretentioner på ljudåtergivning (t.ex. kräver endast låg distorsion). Man kan inte göra FM-mottagare lika billiga som AM-mottagare; det har tyskarna fått erfara, som 100-procentigt gått in för FM på ultrakortvåg för sin rundradioförsörjning.

Det är karakteristiskt för FM på UKV att man vid detta system bygger på principen svaga sändare och »starka» mottagare. Man har i England gjort intressanta försök med att under praktiska förhållanden jämföra AM och FM med en sändare på 150 kW effektivt utstrålad

¹ Se POPULÄR RADIO nr 7/1952, s. 3.

effekt (=inmatad antenneffekt \times antennförstärkning, i detta fall $20 \text{ kW} \times 7,5$).¹ Man kom därvid fram till att AM kräver ca 10 ggr större effekt på sändarsidan än FM.

Om man emellertid beräknar kostnaden för en sändare för 10 ggr större effekt, kommer man fram till, att det — utslaget på de 5 miljoner mottagarna i Wrothamområdet — blir ca 50 öre pr mottagare, en försumbar utgift, då det är en engångsutgift och med hänsyn till att en radiomottagare ju betingar flera hundra kronor.

Det finns, anförde tal., 2,5 milj. AM-mottagare i Sverige. Dessa 2,5 milj. kan delas upp dels i sådana som är anslutna till centralantennerna och sådana, som har egna antenner. Enligt uppgift från Bostadsstyrelsen har 30 % av bostadshusen i samhället med minst 5 000 invånare centralantenn.

Prof. Wallman ansåg, att man med en konverter ansluten till centralantennanläggningen på enkelt sätt skulle kunna transponera AM-UKV-bärvågen till en frekvens, som skulle falla inom en vanlig mottagares frekvensområde. Kostnaden för en sådan konverter skulle bli ca 100 kr eller ca 5 kr pr familj.

Skillnaden mellan likvärdiga AM- resp. FM-sändare på UKV är inte heller så särskilt stor, framhöll talaren. Med en 60 kW-sändare i Stockholm, försedd med en antenn 200 m hög, skulle man med FM kunna försörja 1,06 milj. invånare och med AM 0,99 milj.

Fördelen med AM i stället för FM på UKV

är alltså billigare mottagare. Dock ansåg prof. Wallman att trådradion är den bästa lösningen tekniskt och ekonomiskt i glest bebyggda trakter.

Diskussion

Vid den efter föredraget följande debatten framhöll avdelningsdirektör Erik Esping i Televerket, att radiostörningarna på grund av den tilltagande elektrifieringen och det ständigt ökande antalet elektriska maskiner successivt tilltagit. Ökning av sändarstationernas effekt har hjälpt mot sådana störningar men däremot inte mot interferensstörningar, ty även andra länder har ökat sina rundradiosändares effekt. Dir. Esping instämde i prof. Wallmans omdöme om FM-systemet, att det är en dyr lösning. I Tyskland har man helt gått in för detta system. I USA däremot förefaller det som om FM-rundradion är på stark tillbakagång.

Betr. användningen av AM-UKV rundradio med utnyttjande av centralantennanläggningar ville talaren påpeka, att hyresvärdarna inte underhåller centralantennanläggningarna på tillfredsställande sätt, vilket gör prof. Wallmans projekt mindre tilltalande. Dir. Esping ansåg för sin del, att trådradio är bästa lösningen på rundradioproblemet i Sverige.

På en fråga om inte kristallstyrning är nödvändig för att få tillräcklig frekvenskonstans i en konverter, meddelade prof. Wallman, att man vid Chalmers i dagarna fått färdig en dylik konverter, som han gärna ville ha provad i praktiken.

Radiomuseet i Jönköping har stängt

Radiomuseet i Jönköping stängde sin utställning i oktober och förbereder sig på att flytta från Tändsticksområdet. Lokalfrågan är oklar eftersom kommunen har fått problem med att anvisa en ny lokal beroende på det stora behovet av flyktingförläggningar.

Radiomuseet leds av en stiftelse med representanter från stiftarfamiljen, Länsmuseum, Tekniska Föreningen och Sveriges Radio. Ordförande är Lars Andersson och sekreterare är Liselott Munther från Länsmuseum.

Museichef är antikvarie Bo E. Karlsson som arbetat på Länsmuseum i Jönköping. Bo är son till Erik Karlsson som byggde upp radiosamlingarna, som lade grunden till museet. Man kommer nu att starta en stödförening för museet.

De närmaste planerna är att söka ett samarbete med industrimuseet i Norra Hammar och försöka finna nya lokaler på bruksområdet där. Radiomuseet kommer att åter öppnas men det är ännu oklart när detta kan ske.

En specialutställning kommer att öppna i Vrigsta i Sävsö kommun under april månad. Närmare information kan man finna på Jönköpings radiomuseums hemsida.

Hemsida: <http://www.radiomuseet.com/>

e-postadress: radiomuseet@telia.com

Lars Lindskog

lars@lalind.se

Om Du behöver hjälp med reparationer

Behöver Du ett radioschema?

Hämta hem inskannade schemor från Radiomuseets hemsida

Nu är den första serviceboken för apparater från Radiola färdigskannad och finns tillgänglig för medlemmar på den interna medlemssidan. Luxor finns sedan tidigare.

Adressen är:

www.radiomuseet.se/medlem

Login hittar Du på ditt medlemskort för 2016.

Om du inte är medlem kan du se hur du blir det via länken nedan.

<http://wordpress.radiomuseet.se/medlemsidan/bli-medlem-i-radiohistoriska-foreningen-i-vastsverige/>

Kalender

- Områdesmöte onsdagen den 3 februari 2016 kl 18.00
- Årsmöte lördagen den 19 mars 2016 kl 12.00
- Vårmöte lördagen den 11 juni 2016 kl 12.00

Försäljning av komponenter varje onsdag e.m.

Bo Carlsson, som är ansvarig för komponentförsäljningen på Radiomuseet kommer att finnas tillgänglig under eftermiddagen helgfria onsdagar varje vecka för kunder som vill gå in i komponentförrådet och själva se vad som finns där. Andra tider kommer förrådet bara att kunna öppnas om det finns funktionärer som har tid att vara med.

Bo Carlsson

bo.carlsson@bredband2.com

Försäljning av Radiorör

Styrelsen har beslutat att radiorör inte skall säljas över disk. Vill du köpa radiorör från museet sänder du ett mail till museet och anger dina önskemål samt din adress och ditt telefonnummer. Då får Du snabbt en bekräftelse på att förfrågan är mottagen och en uppgift om när Du kan få besked om vi kan leverera ett rör och priset för dessa. Om Du inte har tillgång till e-post kan Du antingen ringa in Din förfrågan eller lämna din beställning brevlades. Skälet till denna ändrade policy är både att vi skall kunna ge dig en säkrare och bättre service samt att våra museivärdar inte skall bli alltför störda i sitt arbete på museet.

Beställningsadressen är: Info@radiomuseet.se

Nyheter från Radiomuseet

Deadline för marsnumret nr 86 är fredagen den 19 februari 2016.

Välkomna med bilder, kommentarer och inlägg till Nyheter från Radiomuseet!

Vidarebefordra gärna Nyheter från Radiomuseet till vänner och bekanta, även till de som bor långt borta.

Lars Lindskog

lars@lalind.se

Facebook

Jeanette Nilsson och Matts Brunnegård är våra två mycket aktiva redaktörer för Radiomuseets faceboksida. Deras inlägg kommer nu även direkt in på Radiomuseets hemsida och kan därigenom nå ändå fler läsare. Adressen är som vanligt:

<http://www.facebook.com/home.php?#/pages/Goteborg-Sweden/Radiomuseet/136495834874?ref=ts>

Jeanette och Matts kan vi nå här:

Jeanette Nilsson
jeanette62373@hotmail.com

Matts Brunnegård
gjutaren26@gmail.com

Audionen

Audionen distribueras via e-post i pdf-format på samma sätt som Nyheter från Radiomuseet till samtliga medlemmar som inte speciellt begärt att få Audionen i pappersformat. Detta kan man göra genom att sända ett meddelande till info@radiomuseet.se. De medlemmar som saknar e-postadress får automatiskt Audionen i pappersformat hem till sin brevlåda.

Deadline för Audionen nr 1 / 2016 är 7 februari.

Sven Persson (Telefon: 0705-83 78 06)
audionen@radiomuseet.se

OBSERVERA: Användarnamn och lösenord till den interna medlemssidan numera återfinns på ditt medlemskort för år 2016 och inte längre i Audionen

Kloka ord

**Rösta på
Linje 2**

1. Avveckla hundralappen senast januari 2005.
2. Avveckla 50-lappen senast december 2007.
3. Alla en- och femkronor slutgiltigt avskaffade senast 2011.
4. Ökad satsning på förnyelsebara valutor.

Rösta den 14 september!

**Avveckla kronan
men med förnuft**

Vägen mot det kontantlösa samhället kan ibland synas krokig. Nu har Sverige fått fyra mynt i stället för tre och fem sedlar i stället för fyra men då skall man tänka på kärnkraften och veta att när vi avgör någon svår fråga med folkomröstning i Sverige så har vi alltid med en linje 2 för den som skulle känna sig det minsta osäker.

Linje 2 känns alltid tryggt för då kan man ju egentligen aldrig rösta fel hur det än blir sedan.

Lars Lindskog

Bästa hälsningar från Radiohistoriska Föreningen i Västsverige

Lars Lindskog
Redaktör
lars@lalind.se

Viktor Ohlsson
Webbmaster
viktor.ohlsson@von.pp.se